

NOAH E. COTSEN LIBRARY OF
YIDDISH CHILDREN'S LITERATURE

STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
NO. 10341

KHVEL AYKH DERTSEYLN...

Zvi Stock

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS

NATIONAL YIDDISH BOOK CENTER
AMHERST, MASSACHUSETTS
413 256-4900 | YIDDISH@BIKHER.ORG
WWW.YIDDISHBOOKCENTER.ORG

MAJOR FUNDING FOR THE
STEVEN SPIELBERG DIGITAL YIDDISH LIBRARY
WAS PROVIDED BY:

Lloyd E. Cotsen Trust
Arie & Ida Crown Memorial
The Seymour Grubman Family
David and Barbara B. Hirschhorn Foundation
Max Palevsky
Robert Price
Righteous Persons Foundation
Leif D. Rosenblatt
Sarah and Ben Torchinsky
Harry and Jeanette Weinberg Foundation
AND MEMBERS AND FRIENDS OF THE
National Yiddish Book Center

The *goldene pave*, or golden peacock, is a traditional symbol of Yiddish creativity. The inspiration for our colophon comes from a design by the noted artist Yechiel Hadani of Jerusalem, Israel.

The National Yiddish Book Center respects the copyright and intellectual property rights in our books. To the best of our knowledge, this title is either in the public domain or it is an orphan work for which no current copyright holder can be identified.

If you hold an active copyright to this work – or if you know who does – please contact us by phone at 413-256-4900 x153, or by email at digitallibrary@bikher.org

פון דעם ביכער אוצר
פון
יעקב און רבקה לעווין

צ ב י ש ט א ק

כ'וועל אייך דערציילן...

פארלאג שר"ז

ניו יארק, 1951

אינהאלט:

1	צו אייך ליבע קינדער (ליד)
2	לכבוד פורים
7	א פורים-שפיל
13	נח מיט זיבן גרייזן
16	אלף בית (ליד)

ZVI STOCK

CH'VEL EICH DERZEHLN

Copyright by

Z V I S T O C K

2954 West 24th Street

Brooklyn 24, N. Y.

Printed in U.S.A.

WALDON PRESS, INC.

203 WOOSTER STREET, NEW YORK 12, N. Y.

עלינקען און גיטעלען מיט ליבשאפט.

צו אייך, ליבע קינדער,

ברענג איך אצינדער

ידישע מעשהלעך

שיינע —

טרעפט וואָס איך וויל :

איר זאָלט אין דער שטיל

קוועלן ... ווען איר וועט זיי לייענען.

לכבוד פורים

א.

איך וויל אייך דערציילן א מעשהלע שייך, —
לכבוד פורים, דעם יום-טוב פאר גרויס און פאר קליין.
וועגן המן הרשע, דעם יידישן פיינט,
צוליב וועמעס מפלה מיר יום-טובן היינט.
דאס מעשהלע הויכמ-זיך-אן אט-אזוי:
אמאל איז געווען א פערמישער גוי;
גערופן האט מען אים „דער רשע המן“;
אז ניט געדאכט זאל שוין ווערן זיין אנדענק, זיין נאמען.
ער איז געווען א מיניסטער ביים קיניג אחשורוש
און האט געהאט א ווייב מיטן נאמען זרש.
און אויך צען בנים האט המן געהאט
און וזתא האט געהייסן זיין יינגסטער יאט.

ב.

און אזוי ווי די מלכים פון מדי און פרס
האבן אנגעטאן די יידן ביטערע צרות,
אזוי האט אויך דער טיפש, דער קיניג אחשורוש
געפייניקט די יידן מיט ביטערע גזרות.
האט המן געהערשט איבער דעם גאנצן רייך,
און קיינער איז צו אים ניט געוועזן גלייך.
דאן איז דער רשע ביי זיך געווארן שטארק
און געוואלט פארטיליקן די יידן און אראפ פונעם מארק!

ג.

און מיט אחשורוש'ס ווייב האט א מעשה נורא פאסירט,
ושתי האט זי געהייסן, אין איר קרוין אויסגעצירט.
זי האט געמאכט א סעודה אין קיניגלעכן הויז
און איינגעלאדן אלעמען פון קליין ביז גרויס.
און אז דער מלך אחשורוש איז אין פאלאץ אריין
באטרונקען און באזויפן, און שיכור פון וויין,
האט ער באפוילן, אז ושתי זאל קומען צוגיין
באוויזן פאר זיינע הארן איר שיינקייט און חן.

האט ושתײַ ניט געפאלגט דעם קיניגס באפעל,
איז אחשורוש פאר כעס געוואָרן גרין און געל.
און דער מלך האט זיך געזעצט אויף זיין קיניגלעכן טראָן,
און געלאָזט רופן זיינע חכמים, און זיי באַזעצט אויבנאָן.
— וואָס זאל איך טאָן צו באַשמראָפן מיין מרשעת,
וועלכע האט מיך אַרײַנגעבראַכט אין אַזאַ ביטערן כעס ?!
האט אײַנער ממוכן געזאָגט : פּרײַלאָזן זי
וועט גאָר נישט טויגן,
וואָרן די מענער וועלן פאַרזאַכט ווערן בײַ זײַערע
ווייבער אין די אויגן.
— מען דאַרף בײַ איר אָפּנעמען די קרוין
און דעם סצעפטער,
און אַזױ-אַרום פטור ווערן פון אַ קרענק אַ פאַרשלעפטער !
און ממוכנס רײד זײַנען דעם קיניג וואוילגעפעלן,
און ער האט גלייך באַפוילן אַן אַנדערע מלכה צו באַשמעלן;
און אלע זײַנען פאַר פחד געוואָרן גרין און געל,
ווען ס'איז אַרויס פון מלכות אַמ-דער באַפעל :
— דער מלך אין זײַן גרימצאָרן באַפעלט אײך אַזױ :
גלייך וויל איך האַבן אַ בעסערע, אַ שענערע פרוי !
און דאָס אַליץ איז געוואָרן פאַרשריבן אין די ביכער,
און מ'האַט אָנגעהויבן זוכן אַן אַנדערע קיניגין וואָס גיכער.

ד.

און ס'איז געווען אַ ייד פון שבט יהודה-און-בנימין,
מרדכי בן יאיר, געבענטשט איז זײַן נאָמען. —
וואָס איז געקומען פון ציון מיט גלות ירושלים
קײן שושן דער הויפטשטאָט צו אַ לעבן אַ נייעם.
איז ער געווען אַ צדיק, געלערנט און אײדל,
און געהאַט אַ שוועסטערקינד, אַ בילד-שײַנע מיידל.
זי איז געווען צו די יידן ווי אַ מאַמע און אַ שוועסטער,
איר נאָמען איז געוועזן הרסה — אמתר.
און מיידלעך זײַנען געקומען אין די רײען כסדר
אין די בעסטע פאַרפיומען און אין די טײַערסטע קליידער.
אַבער קײן אײַנע פון זײ איז ניט געפעלן געוואָרן,
און אחשורוש האט געברענגט פאר כעס און צאָרן.

ה.

און אסתר האָט גענומען צום פּאַלאַץ זיך גרייטן
און דער ליבער מרדכי איז זי געגאַנגען באַגלייטן :
— ביסט מיין איינציקער אוצר וואָס איך טו פאַרמאָגן,
אסתרקע, זאַלסט דיין פּאַלק און דיין שטאַם נים אויסזאָגן.
און שטאַלץ זאַלסטו זיין, ביסט אַ יידיש קינד,
ווי איך האָב דיך דערצויגן, ריין פון זינד.
און ווען אסתר איז געקומען צום מלך צו גיין,
איז ער געבליבן צעטומלט פון איר יידישן חן.
און ער האָט זי גלייך אַוועקגעזעצט לעבן זיך אויפן טראַן
און די מלכות-קרוין פון ושתין איר אָנגעמאַן.
און זי געמאַכט קיניגין איבער זיין גאַנצן לאַנד,
און לכבוד איר געמאַכט אַ סעודה מיט דער פולער האַנט.

ו.

און צוויי קאַמערדינער פון שושן, בגתן און תרש
האַבן געוואַלט אומברענגען דעם קיניג אחשורוש.
ווען מרדכי און אסתר האָבן דאָס געהערט,
האַבן זיי גלייך זייער פינצטערן פלאַן צעשטערט.
און מ'האַט די פאַרשווערער אויפגעהאַנגען וואָס גיכער,
און די זאך איז פאַרשריבן געוואָרן אין די
קיניגלעכע ביכער.

ז.

און פאַר המן הרשע האָבן אַלע געמוזט קניען,
נאָר איינער האָט נים געקניט, דער ייד מרדכי פון ציון.
איז נים געווען קיין גרענעץ צו המנ'ס כעס און צאַרן,
און ער פלעגט שרייען אויף יידן ביז ער
איז הייזערדיק געוואָרן.
און המן איז נים געשלאָפן נים בייטאַג, נים ביינאַכט
און ער האָט אַ בייזן פלאַן אויף די יידן פאַרטראַכט.
און ער איז געקומען צום קיניג מיטן דאָזיקן פלאַן :
— אין דיין מדינה, איז אַ ווידערשפעניק פּאַלק פאַראַן.

זיי צאלן ניט קיין שטייערן, הימן ניט אפ דיין געבאט,
און מאכן אונדז, פערסיער, צו שאנד און צו שפאט.
און מרדכי דער ייד, וויל אויף דיין באפעל ניט קוקן,
און ער טוט פאר מיין געשמאלט זיך קיינמאל ניט בוקן.
זאל דער מלך מיט זיין חסד מיר טאן באוויליקן,
אז מען זאל ווארפן א גורל אלע יידן צו פארטיליקן.

ח.

האט אחשוורוש, דער טיפש, המנם בקשה דערהערט:
— דיר, מיין טייערער מיניסטער, זאל
גארניט זיין פארווערט!
און אזוי ווי ס'איז ארויס דעם קיניגס געבאט,
האבן די יידן געוויינט און געבעטן צו גאט.
און אויפן פערצנטן אדר, ווען דאס אומגליק דארף געשען,
האבן אסתר און מרדכי גוזר תענית געווען.

ט.

אין א שלאפלאזער נאכט מיט פינצטערע רעיונות,
האט מען געעפנט פארן קיניג דעם ספר הזכרונות.
און דארט איז געווען פארשריבן וועגן כגתן און תרש,
וועלכע האב געוואלט דערמארדן דעם קיניג אחשוורוש.
און אז מרדכי דער ייד מיט זיין מוטיקן ווארט,
האט דעם קיניג גערצטעוועט פון א זיכערן מארד.
האט דער קיניג געלאזט רופן המנען
און זיינע קלוגע פארשוניגען:
— וואס טוט מען ניט א מענטשן, וועמען
איך וויל טייער באלוינען?
און המן רעכנט, אז דאס מיינט מען אים אליין,
קומט ער ארויס מיט דיבורים, מיט זיינע שארפע ציין:
— זאל מען אים אנטאן דיין מאנטל אין פורפור-ווייס-בלוי,
און ער זאל ריימן אויף דיין פערד און מ'זאל
פאר אים שרייען אזוי:
— „דאס איז דער בעסטער פון אלע פארשוניגען,
אזוי ווערט געטאן צו דעם, וועמען
דער קיניג וויל באלוינען!“

— און אַ תליה פאַר מרדכי'ן דעם יידן שוין שטייט,
איך און מיין הויזגעזינט האָבן זי צוגעגרייט.
— אים וויל איך צוערשט אויף איר אויפהענגען
און דערנאָך אַלע יידן אינגאַנצן אומברענגען!

.

— המנקה, המנקה, דו מוזט שיכור זיין, —
אַז מען גראַכט אויף יענעם אַ גרויב, פאַלט מען אַליין אַריין.
אַזוי האָט געזאָגט דער מלך אַחשורוש
צו המן הרשע און זיין קליפה, זרש.
— אַלץ וואָס האָסט גערעדט, זאָל גלייך ווערן געטאָן
צו מרדכי'ן, דעם ייד, וואָס ווערט דער צווייטער
אויף מיין טראָן.

און די תליה וואָס דו האָסט פאַר מרדכי'ן געמאַכט,
אויף איר וועסטו הענגען נאָך היינטיקע נאַכט!
אַחשורוש האָט באַפוילן, און אַזוי איז געשען,
און ס'איז נאָך קיינמאַל ביי די יידן אַזאַ פרייד ניט געווען.
און וואָס ס'איז געשען מיט המנען און מיט זיין הויזגעזינט,
ווייסט דאָך אימלעכס יידישע קינד.
און וואָס ס'איז געשען אויך מיט זיינע צען בנים,
זאָל זיין אַ מוסר-השכל פאַר אַלע יידישע שונאים.
און דאָס מעשהלע איז פאַרשריבן אין דער מגילה, אין תנ"ך,
אַז פון קלענסטן שמעטל ביז צום גרעסטן כרך,
זאָל מען פייערן פורים פון יאָר צו יאָר
דעם פערצנטן טאָג אין חודש אדר.

א פורים שפיר

פארשוינען:

מאנדריש	דער זידע
זיטר	אסתר
יהודית	ממוכן
דאָס יינגעלע	המן
אחשורוש	ויזתא
מרדכי	חרבונה

(די בינע איז באַלויכטן אין טונקל בלוי ליכט. עס קומט אריין דער זידע, דערלאַנגט דעם יינגעלע אַ גראַגער).

דער זידע:

— זע, אַז המן, דער רשע, דער געמיינער זאָל פון דיר ניט אַרויס מיט קיין גאַנצע ביינער. גיב אים ווי ער איז ווערט און זאָל ער ליגן אין ד'רערד.

דאָס יינגעלע:

זאָרג זיך ניט, זידע!
אַט הערט די גאַנצע עדה (איידע):
ער וועט שוין וביי מיר קריגן,
אַז אין ד'רערד וועט ער ליגן . . .

דער זידע:

נו מיין טייערער, עס איז שוין זייער שפעט,
אַזעלכע קינדער ווי דו מוזן שוין שלאָפן אין בעט.
געדענקסטו די מעשה פון אַמאַליקע יאָרן
ווי המן פון פרס איז שלעכט פאַרפאַרן?

דאָס יינגעלע:

יא, זידע, איך געדענק אַ מעשה זייער שוין,
פון המן הרשע מיט די שאַרפע ציין,
געוואַלט האָט ער ברענגען אויף די יידן אַ צרה
און געוואָרן איז ער אַליין די כפרה . . .

דער זיידע :

געדעקסטו נאך די מעשה און דאס לידעלע ?
זינג, וועל איך דיר ברענגען א מתנה, א פידעלע.
המן איז געווען א הונט מיט שארפע ציין,
בייסן האט ער אונדז געוואלט אמאל, איז
א נם געשען.

די כפרה איז ער געווען פאר כל ישראל, אמן ואמן...
(עס דערהערן זיך מיט אמאל קולות פון יענער זייט טיר).

לאזט אונדז אריין, לאזט אונדז אריין,
ווייסט איר ווער עס קאן דאס זיין ?
ווייסט איר ווער עס קאן דאס זיין ?
המלך הכבוד די גאנצע וועלט,
היינט איז פורים, מען גייט פארשטעלמ.

(עס קומען אריין פארמאסקירטע קינדער אין פארשידענע
קאסטימען, אויפן טראָן זיצט אחשוורוש, אסתר מיט זייערע
דינער און קיניגלעכע האַרן.)

אסתר : ברוכים הבאים ! ליב אייער קומען, א גוט
יום טוב אייך ליבע קינדערלעך !

די קינדער : געבענטשט זאל זיין די מלכה אסתר !
איין יינגעלע : און דער פעטער מרדכי וואָס איז
ביי אונדז דער בעסטער !

אחשוורוש : א גוט יום טוב אייך ליבע יידישע
קינדערלעך !

המן (לויפט אריין ביז און דערשראָקן) : אַדוני, מיין
האַר קיניג, ברענג אום אלע יידן, זיי פאלגן ניט וואָס דו
באפעלסט, שפאָטן אָפּ פון דיינע געטער, מוען ניט וואָס
דיר געפעלמ.

אחשוורוש : ניין, מיניסטער, ניין און ניין ! דאָס איז
נישט פיין, דאָס איז ניט שיין ! דאָס איז גאַר ניט וואָס
איך מיין !

ממוכן (צום קעניג) : מיין גרויסער האַר און קעניג,
איך בין דיר שמענדיק אונטערטעניק, און גרייט צו יעדער
צייט און אַרט אויסצופאלגן דיין הייליק וואָרט, זאָג, איך
הער, וואָס איז דיין באַגער ?

אָהשורדש: מיין באגער... וועט זיין ניט ווייניקער
און ניט מער... ווי אַ גרויסע פליאַשקע מיט מאַשקע
(משקה).

ממוכן: יא, מיין גרויסער האַר און קעניג, איך בין
דיר שטענדיק אונטערטעניק, איך ממוכן, וועל דיר ברענגן
גען צו פאַרזוכן, פון דעם זאַפראַן קוכן, וואָס דיין ושתי
האַט געבאַקן.

מאַנדריש: קום אַהער, דיין קיניג וויל געוויס
בראַנגן מיט קוכן. זאַגט אים, אַ צופיל שיכורן איז מיאָס,
וויל ער פאַלט שוין אַזוי אויכעט פון די פיס. אמת, היינט
איז טאַקע פורים, און עס שטייט געשריבן אין די הייליקע
ספרים, אַז צו זיין שיכור פורים, איז אַ מצוה אַ גרויסע.
דיין קיניג מאַכט דאָך אַזוי אויך אַ כוסה... מאַ זיי
אַ קלוגער ריכטער און זאַג אים, אַז היינט מוז ער זיין
ניכטער... כדי אויף המנען זאַל קומען אַ מפלה...
והעיר שושן צהלה...

זיתר: שטיל, איך וויל מען זאַל אָנהייבן דעם פורים
שפיל... עס ווערט שוין שפעט... אַזעלכע קינדערלעך
ווי מיר, דאַרפן שוין באַלד גיין שלאָפן אין בעט... נו,
חברה, הייבט אָן...

הרבונה: אַ גוטן פורים, אַ גוטן פורים זאַל אייך גאַט
געבן. פון היינט איבער אַ יאָר זאַלט איר אין פריידן
דערלעבן. אַט וועט איר הערן פון דעם נס אַצינדער, ווי
גאַט האַט געהאַלפן די יידישע קינדער.

ממוכן: מיר זענען געקומען אייך פריילעך צו מאַכן
מיר וועלן שפילן און איר וועט לאַכן... היינט איז דאָך
פורים, יום טוב ביי יידן, פון אונדזער שיין שפילן וועט
איר זיין צופרידן... מיר וועלן גלייך אַנפאַנגען מיט
דעם זון פון המן בן המדתא, דער גרויסער חכמתא, דער
קליינער ויזתא...

ויזתא: איך בין ויזתא דער גרויסער חכמתא אַ זון
פון באַרימטן רשעתא המן בן המדתא... זאַל דער קיניג-
גוסא געבן עפעס אַ זאַגוסא...

מאַנדריש: הערט זיך אַלע צו, דער שומה בן פיק-
האַלץ איז דאָ.

אחשורוש : איך בין אחשורוש דער מלך פון פרס,
ושתי מיין ווייב האט מיר פארשאפט פיל צרות. זי איז
אויף דער סעודה צו מיר נישט געקומען, האט מען איר
דעם קאפ ארונטערגענומען. מיין נאמען איז גרויס אויף
דער גאנצער וועלט, איך האב א סך לענדער, איך האב
א סך געלט.

ויזתא (צו המנען) : קלוגער טאטוסא, עפן דיין פיס-
קוסא, און זאג עפעס דעם טיפשושא.

המן : גרויסער מלך, דערלויב מיר עפעס צו זאגן,
עס איז פאר מיר צו שווער, איך קען דאס נישט איבער-
טראגן: אין אונדזער מדינה זיינען פאראן א סך יידן, וואס
זיינען מיט דיר נישט צופרידן. פון דיינע געזעצן האלטן זיי
אין איין לאכן, זיי וועלן אונדז פאר קבצנים מאכן, אלע גע-
שעפטן זענען ביי זיי אין די הענט, אונדזער גלויבן איז
ביי זיי דאך געשענדט. . . ליבער, גרויסער קיניג פון
לאנד, זיי פארטרייבן איז נאך ווייניק, מען טאר צו זיי נישט
זיין קיין ווייכער, מען דארף זיי פארטיליקן — ס'זאל פון
זיי נישט בלייבן קיין זכר (זעיכער). גרויסער קיניג, ליבער
האר . . . צען טויזנט רענדלעך גיב איך דערפאר . . . (גיט
אים א בייטל מיט געלט.)

מאָנדריש : איר הערט? אויף דעם בייזן שלעכטן
המן . . . זאל קומען . . . איר ווייסט שוין אליין וואס . . .

ויזתא : איך, דער קליינער ויזתא, ליבער טיפשושא,
היים דיר נעמען דאס געלטוסא, וועט זיין א בראכוסא צו
דיין קאפוסא . . . (ניסט, האפטשי! האפטשי!)

אחשורוש : המן, ביסט א קלוגער מאן, מיר געפעלט
דיין פלאן. גיי און טו לויט דיין פארשטאנד, נא דיר דאס
רינגל פון מיין האנט. (גיט אים דאס רינגל) א באפעל
צעשיק איבערן גאנצן לאנד, אז איך אחשורוש האב בא-
וויליקט, אז די יידן אין איין טאג זאלן ווערן פארטיליקט!
(המן אפ. אסתר קומט אריין, פארנויגט זיך פארן קעניג.)

אחשורוש : ליבער, שיינע און טייערע פרוי, וואס
ביסטו דערשראקן און בלאס אזוי? וואס פארלאנגסטו?
איך בעט דיך, זאג, איך גיב דיר האלב וואס איך פארמאג.

אסתר : זעסט מוין פנים איז בלייד און ווייס, איך האב געהערט א שרעקלעכע ניס, מען וויל דאס יידישע פאלק פארניכטן, נאר דו אליין קאנסט עם פארריכטן. האסט א מיניסטער, איז ער א פיינט פון אונדז יידן, ער איז א פיינט פון דיין טראָן.

אחשוורוש : שלעכטס טאָן ווער וויל דיר מיין ליב-סטע? טויט! פאר א שלעכט וואָרט פאר דיר! נאָ דיר מיין שמעקן, מיין שיינע, זעץ זיך דאָס, לעבן מיר . . .

אסתר : קיניג, איך שטאָם אָפּ פון יידן, מיין פעטער מרדכי, דיין פריינט, האָט דיר פון טויט געראַטעוועט, האָט דיר אַנטדעקט דיינע פיינט. אָט איז מיין פעטער מרדכי!

מרדכי : גרויסער קיניג, איך בין דער — וואָס האָט דיר אַמאָל געראַטעוועט פון טויט, בעט איך דיר אונדז העלפן אין אַ נויט. שרייב אונטער אַזעלכע פאַפירן, אַז די יידן וואָס וואוינען אין דיין לאַנד און היטן תמיד דיין באַשטאַנד, זאָל קיינער נישט וואַגן אַנצורירן . . .

יהודית : איך האָב געבראַכט אַ שרעקלעכע נייעס : המן האָט געמאַכט אַ תליה פאר מרדכים וועגן. (המן קומט אַרײַן.)

אסתר : אָט איז דער רשע, המן אליין!

ויזתא (וויינט) : וויי, וויי, טאַמוסאָ, מיר ווערן די כפרהסאָ!

מאַנדריש : איר הערט? ס'איז אַ סברה, אַז המן וועט ווערן די כפרה.

המן : איך האָב געמאַכט אַ תליה פאר מרדכי'ס וועגן.

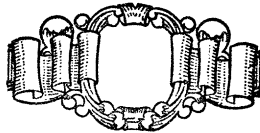
אחשוורוש : זאַלסטו אויף איר דעם טויט באַלד קריגן, און מרדכי היהודי זאָל זיין מיין ערשטער מיניסטער! די יידן זאָלן פון פרייהייט געניסן, אָן דער מלכה אסתר'ס זכות. אַזוי מו איך איצט באַפעלן פון הודו בין כוש! אויך המן זאָל ווערן געהאַנגען, זיינע צען זין מיט אים!

ויזתא (וויינט) : המן בן המדתא, אַ קלאַג צו דיין קאַפּוסאָ.

(המן חלשט, לאַזט אַראָפּ זיין קאַפּ.)

מאָנדריש : נו, וואָס זאָגסטו, פּאַניע המן הרשע ?
 וועסט שוין וויסן נאַכאַמאַל ווי זיך צו טשעפען צו יידן ?
 און אויסקלערן אויף זיי בלכולים אומזיסט און אומנישט ?
 אַלע המנם ווינמש איך אַזאַ סוף ! באַלד, באַלד וועסטו
 ליגן אין ד'רערד און מרדכי הצדיק וועט ריימן אויפן פּערד.
ויזתא : אַ בראַך צו מיין קאַפּוסאַ, באַלד וועט מען
 מיך הענגען אויף דער תּליוסאַ. (וויינט).
מאָנדריש : לעקיש, זאַל זיין שטיל ! רבותי, מיר
 האָבן געענדיקט דאָס שפּיל !
דאָס יינגעלע : קום איך אַריין צו שפּרינגען . . .
אַלע זינגען : זינגען מיר, לויבן מיר שושנת יעקב...

פאַרהאַנג

נח מיט זיבן נרייון

א.

עס איז געווען א שיינער, א זוניקער פריילינג-טאג.
פון אלע גאסן און געסלעך האבן זיך געצויגן קינדער,
יינגלעך און מיידלעך, קלענערע און גרעסערע, פון די
פאָבליק-סקולס אַהיים.

צוויי פון די קינדער, חיים און משה, האבן זיך גע-
איילט אַהיים. זיי האבן נאך געדארפט טרינקען מילך און
עפעס צובייסן, און דערנאך גלייך גיין אין דער יידישער
פּאַלק-שול.

— היינט, משה, קום איך פרי אין שול אַריין —
האַט חיים, זיך איילנדיק, געזאָגט צו זיין חבר משהן.

— פאַרוואָס? — האַט אים משה געפרעגט — עס
איז עפעס ניט גלאַט, ווייל געוויינטלעך קומסטו אַלעמאַל
אַביסל שפעטער ווי אלע קינדער.

— היינט האַט דער לערער אונדז צוגעזאָגט צו דער-
ציילן די מעשה פון נח — האַט חיים געענטפערט.

— וואָס פאַלט דיר איין, חיים? — האַט משה
געפרעגט פאַרוואונדערט — מיר האַלטן דאָך שוין אין
חומש אַ סך ווייטער, טאָ ווי זשע קען דער לערער דער-
ציילן וועגן נח?

— עס האַט ניט צו טאָן מיט נחן פון חומש — האַט
חיים געענטפערט. — דאָס איז אַן אַנדערע, זייער אַ
שיינע מעשה; ס'איז אַ מעשה פון נח מיט זיבן אַלמע
ליים.

ב.

אין אַ האַלבער שעה אַרום האַבן זיך די קינדער, חיים
און משה, ווידער באַגעגנט, גייענדיק אין דער פּאַלק-שול.
זיי זיינען צוגעקומען לעבן דער פּאַלק-שול. די קינדער
האַבן דאַרט געשטיפט און געלאַכט, געשפילט פאַרשיידענע
שפילן און זיך געביטן מיט „פּאַנים“ (אילוסטרירטע שפּאַ-
סיקע מעשיות). עס איז אַנגעקומען דער לערער. אלע
זיינען אַריין אין קלאַס-צימער. ס'איז געוואָרן זייער שטייל.

דער לערער איז געשטאנען ביים טאוול. ער האט זיך
א קער געטאן צו די קינדער און געזאגט :

— זעט, אט שרייב איך אן א קליין ווערטעלע, אינ-
גאנצן פון צוויי אותיות: נח. אויף יידיש, אויב איינער
מאכט א סך גרייזן אין אויסלייגן ווערטער, זאגט מען:
„ער האט אנגעשריבן נח מיט זיבן גרייזן.“
— כא-כא-כא! — האבן אלע קינדער זיך צעלאכט
אויפן קול.

— ווי קען מען אויסלייגן אזא קליין ווארט ווי „נח“
אזש מיט זיבן גרייזן? — האט געפרעגט נח גערגעלע
און זיך אויך צעלאכט. (די קינדער האבן אים געגעבן
אזא צונאמען, „גערגעלע“, ווייל ער האט ניט געוואלט
עסן, און טרינקען קיין מילך, און איז דערפאר געווארן
דאר און מאגער).

אלע קינדער האבן זיך צעלאכט אויף א קול. דער
לערער האט די קינדער בארואיקט און צו זיי געזאגט :

— דאס איז טאקע דער קונץ, און דערפאר זאגט
מען טאקע אויף יידיש: „ער האט אנגעשריבן נח מיט
זיבן גרייזן.“ ווייל דאס ווארט „נח“, כאטש ס'איז אזוי
קליין, דאך קען מען עס אויסלייגן מיט זיבן גרייזן; און
אויב איר וועט זיך האלטן רואיק און ניט צופיל לאכן,
וועל איך אייך ווייזן ווי אזוי; אבער, צוערשט וויל איך
הערן צי איר קענט שרייבן א געגראמט לידל מיטן ווארט
„נח“:

— איך קען, — האט נח גערגעלע געזאגט, אויפ-
הויבנדיק די האנט.

— נו, לאמיר הערן, נח, — האט דער לערער געזאגט.
די קינדער האבן געעפנט זייערע העפטן, נח גערגעלע
האט אנגעהויבן:

איך היים נח —
פון קוימען גייט א רויך,
ווייל איך עס ניט —
האב איך ניט קיין כוח.
פון היינט אן וועל איך עסן
וועל איך וואקסן הויך . . .

— בראווא! — האָט דער לערער אויסגערופן.
אלע קינדער האָבן זיך הויך צעלאַכט.
— און צוליב נח'ס שיין לידעלע, — האָט דער לערער
צוגעגעבן, — וועל איך אייך ווייזן, ווי מען לייגט אויס נח
מיט זיבן גרייזן.

ג.

דער לערער האָט אָנגעהויבן שרייבן, די קינדער
האָבן זייער שטאַרק געלאַכט ביי אים לעבן אות וואָס
דער לערער האָט אויפגעשריבן. אלע האָבן נאָכגעשריבן
פון מאָוול אין זייערע העפּטן:
לאַנגע נון, קאַמעץ-אַלף, וואָו, יוד, פּתח-אַלף, היי,
לאַנגע כאָף —

ו א ו י א ה ך

די קינדער האָבן געלאַכט און אויסגערופן:
איצט פאַרשטייען מיר פאַרוואָס אַז איינער קאָן ניט
אויסלייגן זאָגט מען: ער שרייבט נח מיט זיבן גרייזן!
היים האָט זיך אויפגעשטעלט און געזאָגט צום לערער:
— איך האָב געמיינט אַז „גרייז“ מיינט אַן אַלמער
מאַן. האָב איך געטראַכט, אַז איר וועט אונדז דערציילן
אַ מעשה פון נח מיט די זיבן אַלמע לייט.
האַט דער לערער געענטפּערט:

— א „גרייז“ מיינט אַן אַלמער מאַן און א „גרייז“
מיינט אויך אַ טעות. היינט האָב איך אייך דערציילט ווי
מען לייגט אויס נח מיט זיבן גרייזן. אַ צווייטן מאָל וועל
איך אייך דערציילן אַ מעשה פון „נח מיט זיבן אַלמע
לייט“.

אזוי האָט זיך געענדיקט די ערשטע העלפט פון
דער לעקציע. אלע קינדער זיינען געווען אומגעדולדיק
אַז די לעקציע זאָל זיך פאַרענדיקן. די שטיפּער האָבן
געוואָלט לויפן אַהיים. יעדער איינער האָט געוואָלט פּרעגן
זיינע עלטערן:

מאַמע, מאַמע, ווי לייגט מען אויס „נח“ מיט זיבן
גרייזן?

אלף - בית

אלף, בית, גימל —
וואו ביזשו, גאט אין דימעל ?

דלד, הא, וואו —
עס בלאַנדזשען דייע שאַף.

זין, חית, טית —
שוין טויזנטער מעת לעת...

יוד, כף, כף —
טראַפּ פון זיי די שטראַף!

למד, מם, נון —
וואָס האַסטו דען דערפון ?

סמך, עין, פּא —
דערבאַרעם זיך אויף זיי!

פּא, צדיק, קוף —
דערהער שוין זייער רוף !

ריש, שין, תיו —
צו מלחמות מאַך אַ סוף !

זיך ווענדן צו :

Z V I S T O C K

2954 West 24th Street   Brooklyn 24, N. Y.

Telephone: ES. 3-1319